

### Energy Productivity

در سطح کلان، شاخص بهره‌وری انرژی، عکس شاخص شدت انرژی می‌باشد و از تقسیم تولید ناخالص داخلی به مصرف نهایی انرژی حاصل می‌شود (خاکسار و همکاران، ۱۳۹۳).

شدت انرژی شاخصی است که نسبت مصرف نهایی انرژی (عرضه انرژی اولیه) به تولید ناخالص داخلی را نشان می‌دهد و بیانگر آن است که برای تولید مقدار معینی از کالاها و خدمات (برحسب واحد پول) چه مقدار انرژی به‌کار رفته است (خاکسار و همکاران، ۱۳۹۳).

در کنار بهره‌وری انرژی، مفهوم کارایی مطرح می‌شود که مفهومی کلی و فراگیر و دارای جوانب متعددی است و هیچ شاخص کمی منحصر به فردی وجود ندارد که به‌طور کامل تمامی ابعاد آن را تبیین نماید. علاوه بر این طرح روش‌های مجزاسازی در زمینه بهره‌برداری نهایی از حامل‌های انرژی که به تجزیه شاخص‌های عوامل مربوط به تغییر ترکیب و ساختار فعالیت‌های اقتصادی، رشد تولید و شدت انرژی می‌پردازند، باعث پیچیدگی بیشتر موضوع به‌خصوص در سطح کلان شده است. کارایی انرژی با معکوس شدت انرژی نشان داده می‌شود که به‌طور کلی به میزان استفاده از انرژی به‌منظور تولید یک میزان مشخص کالا یا خدمت (واحد فعالیت) اشاره دارد. بدیهی است که بهبود این شاخص، هم از لحاظ مهندسی (مانند افزایش تمایل به خرید تجهیزات فنی مدرن، تأکید بر بهبود بخش R&D و...) و هم از نظر اقتصادی (مانند کاهش هزینه‌های تولید، افزایش یا حفظ سطح تولید، افزایش قدرت رقابت در بازار محصولات و...)، منجر به صرفه‌جویی انرژی خواهد شد. در اغلب مباحث مربوط به کارایی انرژی چگونگی محاسبه ستاده مفید و داده انرژی حائز اهمیت فراوان بوده و انواع شاخص‌های موجود و مورد استفاده از این نقطه نظر از هم

تفکیک می‌گردند. (امامی میبدی، ۱۳۷۹)

کارایی انرژی در بخش‌های مختلف اقتصادی کشور از جمله صنعت، کشاورزی و خدمات به میزان قابل ملاحظه‌ای پایین می‌باشد. پایین بودن قیمت انرژی، مصرف‌کننده بخش‌های اقتصادی را تشویق می‌نماید که در تصمیم‌گیری‌های خود برای مسئله تعیین تقاضای بهینه انرژی چندان اهمیتی قائل نباشد (خیرالهی و همکاران، ۱۳۹۳).

#### کتاب‌شناسی

امامی میبدی، علی. اصول اندازه‌گیری کارایی و بهره‌وری. تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، ۱۳۷۹.

خیرالهی، بهنام، سمانه خاکسار آستانه؛ کامران نیکی اسکویی. بررسی شاخص شدت و بهره‌وری انرژی در جهان. سازمان ملی بهره‌وری ایران، تهران. دی‌ماه ۱۳۹۳.

خاکسار آستانه، سمانه، خیرالهی، بهنام و نیکی اسکویی، کامران. بررسی وضعیت بهره‌وری انرژی در صنعت، سازمان ملی بهره‌وری ایران، تهران. تیرماه ۱۳۹۳.

علی امامی میبدی

هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبایی تهران

عارف بهروز

کارشناسی ارشد اقتصاد دانشگاه علامه طباطبایی تهران